

Rembrandts
voorleesbijbel

Rembrandt keek niet naar hoe het hoorde
in de kunst, maar gewoon in de spiegel

Rembrandt

De verhalenverteller

Koos de Wilt

‘Als je Rembrandts etsen vergelijkt met die van andere kunstenaars, dan valt de levendigheid en aardsheid op in de observatie van de natuur. Kunstenaars voor hem, zoals Albrecht Dürer en Lucas van Leyden, en zeker ook later, werkten idealiserend. Rembrandt kijkt met nieuwe ogen naar de natuur en naar de wereld om hem heen. Dat is heel verfrissend’, aldus dr. David de Witt, hoofdconservator van Het Rembrandthuis.

‘Al meteen na zijn leertijd bij Pieter Lastman, op achttienjarige leeftijd, begint Rembrandt te experimenteren met nieuwe mogelijkheden. Hij wil niet alleen denken in termen van navolgen, van nastreven en van het vinden van een eigen stijl, zoals gebruikelijk was in zijn tijd, maar hij gaat gezichtsuitdrukkingen opnieuw analyseren. Hij kende genrekunstenaars zoals Adriaen Brouwer die zich ook interesseerde voor gezichtsuitdrukkingen, maar Rembrandt keek vooral in de spiegel om die expressies realistischer af te beelden in zijn schilderijen en prenten. Hij analyseerde hoe bepaalde emoties, zoals boosheid, verbazing of afschuw, er in werkelijkheid uitzien. We kennen het gezicht van Rembrandt ook van al die oefeningen.’

De Witt heeft zich in zijn hele wetenschappelijke carrière intensief beziggehouden met het leven en werk van Rembrandt en zijn kring van leerlingen en navolgers. De tegendraadse persoon Rembrandt met zijn onorthodoxe manier van werken fascineert hem nog elke dag: ‘Rembrandt ging niet mee met het gangbare decorum waarmee kunstenaars dingen mooier maakten en een algemeen karakter gaven. Rembrandt maakte het leven niet mooier dan het is, maar wel echter. Hij was bereid om opnieuw in

Een persoonlijke kijk op Rembrandt

Michael Huijser is sinds voorjaar 2014 directeur van Het Rembrandthuis en wil deze historische Rembrandt opnieuw laten zien. Jaarlijks bezoeken meer dan 200.000 mensen het oude huis van Rembrandt, van wie 80 procent uit het buitenland komt. Huijser wil Rembrandt weer in de harten brengen van Nederlanders en wil zich daarbij focussen op het verhaal van Rembrandt, de persoon Rembrandt en de relatie van de kunstenaar met de stad waarin hij zo lang gewoond heeft. De etsen kunnen daarbij helpen. ‘De collectie etsen van Rembrandt die Het Rembrandthuis heeft, is uniek en dat willen we graag wereldkundig maken. Het verhalende van die etsen is wat wij graag op verschillende manieren willen laten zien in ons museum. Die persoonlijke en emotionele vertellingen zijn vanuit cultuurhistorisch oogpunt heel bijzonder, maar ook vanuit hedendaags en persoonlijk oogpunt. Rembrandt raakt je in je hart en zwingelt voortdurend een nieuwe dialoog aan bij nieuwe generaties. Ook bij de onze. We willen dat ons publiek niet alleen vanuit een cultuurhistorisch kader naar de prenten kijkt, maar juist ook vanuit een persoonlijke blik. Daarom passen kinderboekenschrijvers, die de verhalen vanuit een ander perspectief beschrijven, daar ook zo goed bij.’

‘Dichter bij Rembrandt kun je niet komen’, legt Huijser uit. ‘Doordat we in Het Rembrandthuis laten zien hoe Rembrandt zijn werk maakte, hoe hij zijn verf maakte, hoe zijn etstechniek in zijn werk ging, hoe hij zijn leerlingen opleidde, benaderen we de kunstenaar op een heel andere manier dan hoe gewone musea dat doen. En het mooie is dat je zo heel dicht bij de persoonlijke Rembrandt komt. En soms is dat heel direct. Een hond die op een prent van Rembrandt gaat zitten hurken is ondenkbaar bij andere kunstenaars, maar voor iedereen herkenbaar.’ Hoofdconservator De Witt is bekend met dit provocerende in het werk van Rembrandt: ‘Rembrandt werd om die poepende hond ook door tijdgenoten berispt. Dat paste natuurlijk helemaal niet bij het decorum van de kunst. Zo hoort het niet. In zijn *Inleyding tot de Hooge Schoole der Schilderkonst* schrijft Rembrandts leerling Samuel van Hoogstraten er dan ook schande van. Maar dat deerde de meester waarschijnlijk niet. Rembrandt vertelde zijn eigen verhaal.’

Een poepende hond afbeelden op een religieuze ets.
Kan dat allemaal wel?

- 10 De verboden vrucht Jan Paul Schutten
- 14 Ismaël Jan Paul Schutten
- 18 Wij zijn gods mond op aarde Bibi Dumon Tak
- 22 Kon ik praten, ik zou schreeuwen Margje & Sjoerd Kuyper
- 26 Nora, het lichthondje Bibi Dumon Tak
- 30 De goede herder Jan Paul Schutten
- 34 Mogen wij even klagen Bibi Dumon Tak
- 38 Alsof er niets was gebeurd Harmen van Straaten
- 42 Mijn broertje en ik Joke van Leeuwen
- 46 Op zoek naar Jezus Jan Paul Schutten
- 50 Wat een show! Bibi Dumon Tak
- 54 De barmhartige Samaritaan Margje & Sjoerd Kuyper
- 58 Ik weet alles, ik weet niks Joke van Leeuwen
- 62 Van delen word je een blij mens Harmen van Straaten
- 66 De schreeuwers en de duiven Joke van Leeuwen
- 70 Johannes doet alsof hij slaapt Margje & Sjoerd Kuyper
- 74 Horen, zien en zwijgen Harmen van Straaten
- 78 Ik kon er niks aan doen Harmen van Straaten
- 82 Wie is de man in het midden? Margje & Sjoerd Kuyper
- 86 Hoe mijn benen gingen leven Joke van Leeuwen

De verboden vrucht

Jan Paul Schutten

Jindi hoorde stemmen bij de fruitbomen. Die stemmen moesten van de mensen komen. Adam en Eva heetten ze, en ze waren heel aardig. Als Adam en Eva vruchten plukten, dan zorgde Jindi altijd dat ze in de buurt was. Want dan plukten ze ook altijd iets lekkers voor haar. Jindi nam nog gauw een slokje water met haar slurf en rende naar de boomgaard. Toen ze er bijna was stopte ze. De mensen waren niet met elkaar in gesprek, maar met de slang. En Jindi had het niet zo op die slang. Ze wist niet precies waarom. Ze kon het met alle dieren in dit paradijs goed vinden, met de leeuw, de tijger en zelfs met de krokodil. Alleen die slang met zijn gekke vleugels ... die was een beetje raar. Jindi bleef op een afstandje staan en luisterde het gesprek af.

‘Toe maar’, zei de slang tegen Eva. ‘Pluk hem maar gewoon ...’

‘Maar dat mag niet!’, zei Eva. ‘God heeft het zelf verboden. Als we het eten, gaan we dood!’

Jindi wist meteen waar het over ging. In het midden van de boomgaard stond één boom waar niemand van mocht eten. Het was de boom van God. En geen mens of dier at ervan.

‘Je vergist je, Eva’, zei de slang. ‘Ik heb God laatst nog gesproken. Je gaat helemaal niet dood. Integendeel. Het is de boom der wijsheid. Als je ervan eet, word je net zo slim als God zelf. Daarom wil hij niet dat je ervan eet.’

‘Echt?’, vroeg Eva.

‘Erewoord. Op mijn beide vleugels’, zei de slang.

En ik had medelijden met die arme dieren, die bijna werden doodgeknepen. Waarom weet ik eigenlijk niet, maar als een magneet werd ik naar het gezelschap getrokken. Normaal zou ik doorgegaan zijn met mijn werk. Maar nu niet. Was het door het licht van de zon dat van boven door het dak op het groepje scheen? En daardoor iets wonderlijks, iets sacraals bijna had? Ik weet het niet meer, maar ik voegde me bij de groep. Natuurlijk niet op de voorgrond. Dat heb ik nog nooit gedaan. Dat is echt niks voor mij. Nee, ik ging achter wat mensen staan en kon zo over hun schouders meekijken. Daar zat een oude man. Ik herkende hem. Simeon was zijn naam. Hij was eigenlijk altijd in de tempel te vinden. Ik verbaasde me er iedere keer weer over hoe hij op zijn leeftijd toch nog iedere keer al die treden wist te nemen. Hij is heel erg vroom had ik gehoord en ik heb ook van horen vertellen dat hij een openbaring had gekregen van God. Nou dat is niet niks dus. Dit maakte me nog nieuwsgieriger dan ik al was. Want wie weet hadden deze mensen daar ook iets mee van doen.

Hij vroeg de man en vrouw hoe ze hetten. Jozef en Maria vertelden ze hem. Ik zag dat de man, Jozef, de duifjes stevig vasthield, zodat ze niet konden ontsnappen voordat hun eerstgeboren zoon rein verklaard was door Simeon. 'Hoe heet uw zoon?', vroeg die ouwe Simeon.

‘Jezus van Nazareth’, antwoordde zijn vader.

De vrouw gaf haar zoon aan Simeon en toen werd het stil. Er gebeurde helemaal niks eigenlijk. Behalve dat de zon steeds meer haar stralen op het midden van de tempel richtte. Iedereen voelde zich ongemakkelijk zag ik. Door het lange staan kreeg ik zelfs kramp in mijn rechterkuit. En ik had spijt dat ik de bezem in de hoek had laten staan, dan had ik daar tenminste op kunnen leunen.

Maar toen begon die Simeon te praten. Nee, het leek meer op zingen en het leek wel alsof hij bezweerd was. Ja, daar deed me het nog het meest aan denken. Als in een soort van trance bewoog hij met zijn hoofd en hij mompelde daarbij wat woorden die ik niet goed kon verstaan. Behalve één woord. Messias, ja, dat noemde hij zeker een aantal keren en toen hield hij dat kind omhoog. Die ouders keken er wel een beetje benauwd bij. Ik hield ook mijn adem in, want we dachten blijkbaar allemaal hetzelfde. Straks valt dat kind uit zijn handen.

Maar hij hield het rustig omhoog en nam het daarna weer op zijn knieën.

‘Dank u Heer’, sprak hij met gebroken stem.

‘Waarvoor?’, dacht ik.

‘Nu Heer kan ik in vrede gaan’, ging hij verder.

‘Waar gaat dit naartoe?’, dacht ik.

‘Uw koninkrijk op aarde zal komen, dank u Heer.

Uw heilige licht scheen over de verlosser’, hij wees daarbij naar de zonnestrallen die nog steeds zorgden voor licht om het kind heen.

‘De verlosser die u mij hebt aangekondigd.’

De ouders, dat arme stel, leken totaal in de war. Dit kind, Jezus geheten, zou volgens Simeon Israël en Jeruzalem bevrijden. Van schrik liet zijn vader Jozef de duiven los. En het kind begon weer te huilen en Simeon gaf hem terug aan Maria zijn moeder. Iemand klopte op haar schouders om haar steun te geven. Maar waarvoor?

We keken elkaar allemaal een beetje hulpeloos aan. Daarna stond iedereen op en liep achter elkaar de tempel uit. Even keek ik ze nog na en al gauw ging ik verder met de orde van de dag. Ik hinkte naar mijn bezem en begon weer te vegen.

Alsof er niks gebeurd was. De twee duiven vlogen nog steeds rond en ik joeg ze met de bezem naar buiten. Hun vrijheid tegemoet. Daarna stalde ik mijn bezem en liep de trappen af op weg naar mijn oude moeder, alsof er helemaal niks was gebeurd.

Horen, zien en zwijgen

Harmen van Straaten

‘Kun je iets zien? Door dat stuk muur kan ik er net niets van zien.’
‘Hmm, jawel dan moet ik net iets verder uit het raam hangen.’
‘Wat zie je dan?’
‘Pilatus en twee mannen, ze zijn met touwen aan elkaar verbonden.’

Ik hing uit het raam om mijn buurvrouw in het raam naast me te vertellen wat er gaande was onder ons.

Pilatus sprak met luide stem dus strikt genomen kon mijn buurvrouw alles prima horen en was er geen probleem, maar ze wilde er ook nog beeld bij hebben.

Het was een feestdag en als blijk van goede wil liet Pilatus dan altijd een gevangene vrij. Zo ook nu. Maar het was dit keer anders. Het waren er twee. En ik moest ze aan mijn buurvrouw beschrijven.

‘Wie zijn het dan?’, vroeg ze.

‘Het zijn twee mannen’, zei ik nog een keer.

‘Ja, ja,’ zei ze, ‘dat vertelde je al. Maar wat hebben ze gedaan?’, vroeg ze.

‘De een is een gevaarlijke misdadiger’, zei ik.

‘En de ander zegt dat hij koning is van Israël. Daarom is hij gevangengenomen.’

Dit had ik overigens al eerder die dag gehoord.

Maar mijn buurvrouw die slecht ter been was kwam niet meer zoveel naar buiten. Vandaar dat ze niet van alles op de hoogte kon zijn.

